

Inž. Ante Devčić
Poljoprivredna stanica, Pula

USPOREDNO ISPITIVANJE INTENZITETA PRIRASTA SIMENTALSKE I MONTAFONSKE JUNADI U TOVU PO METODI MPIZ

I. UVOD

Tov junadi na području Istre ne predstavlja po svom obujmu značajniju proizvodnju radi uske baze snabdijevanja tovilista ishodnim materijalom za tov. Društvena poljoprivredna gospodarstva Istre imaju oko 1200 a privatni uzgajali oko 3300 krava montafonske pasmine. Ostalo govedo pripada podolskoj pasmini, nepodesnoj radi kasnozrelosti za intenzivne tovove.

Usprkos malog volumena proizvodnje, tov goveda za ovo područje vrlo je interesantna grana. Danas istarsko stočarstvo pokriva svega oko 15% potreba područja na mesu. Potrebe domaćeg tržišta u naglom su porastu, naročito u turističkoj sezoni. Sa druge strane postoje vrlo povoljne mogućnosti izvoza tovljenika u Italiju.

Kapaciteti tovilista na društvenim gospodarstvima kreću se danas oko 2000 grla u turnusu.

Osim grla iz vlastitoga uzgoja, gospodarstva su nabavljala telad za tov na sajmovima Istre a jedan dio simentalke teladi nabavljen je svojevremeno na području Varaždina i Čakovca.

Da bi utvrdili tovnje kvalitete montafonca u poređenju s poznatim svojstvima simentalke junadi, pristupili smo usporednom tovu dviju grupa navedenih pasmina.

Cilj pokusa bio je da se utvrde mogućnosti intenzivnog i rentabilnog tova montafonske junadi u uspoređenju s tovom grla simentalke pasmine.

II. MATERIJAL I METODA ISPITIVANJA

Pokus je izveden na Poljoprivrednom dobru Čepić od 30. V do 29. IX 1960. godine i trajao je 121 dan.

Za ispitivanje je upotrebljeno 11 grla simentalčkih i 11 grla montafonskih nekastriranih bičiča. Tokom pokusa izbačen je iz tova jedan montafonac zato što je slomio nogu prilikom vaganja i jedan simentalac radi upale papaka.

Montafonska junad potjecala je iz vlastitog uzgoja a simentalca iz nakupa s područja Varaždina i Čakovca.

Pokusni materijal

Tabela 1

Pasmina	n	Starost dana	Težina kg	
			$\bar{x}$	s
simentalci	10	210	216,8	32,7
montafonci	10	190	192,6	30,7

Istraživanja su provedena grupnom metodom. Do početka pokusa sva grla su bila u istim uvjetima smještaja i ishrane. Pri formiranju grupa nastojali smo da materijal bude što izjednačeniji po dobi i uzrastu.

Do početka ispitivanja grla su hranjena kukuruznom prekrupom i lucerninim sijenom, Radi deficitarnosti obroka u proteinima uveli smo u ishranu mlijeko u prahu jer nismo raspolagali drugim podesnim proteinskim krmivom, a gospodarstvo je raspolagalo znatnim količinama mlijeka u prahu.

Kemijski sastav i hranidbena vrijednost krmiva u %

Tabela 2

Krmivo	Suha tvar	Surovi protein	Surova mast	Surova vlakna	ETBN	HJ/kg	Prob. bjel. g
kukuruzna prekrupa	88,37	9,10	4,34	1,72	71,83	1,36	82
sijeno lucerne	89,73	17,07	2,40	27,80	34,40	0,45	89
mlijeko u prahu						1,32	230

Kukuruzna prekrupa i lucernino sijeno analizirani su u laboratoriju Zavoda za ishranu domaćih životinja Poljoprivrednog fakulteta u Zagrebu. Za hranidbenu vrijednost mliječnoga praha koristili smo podatke iz krmnih tablica Popova.

Budući da su grla prije početka pokusa navikla na uzimanje većih količina koncentrata, na novi način ishrane prešli smo bez postepenoga privikavanja. Sva grla su bez smetnje uzimala obroke i pojela su date obroke bez ostatka.

Količina mliječnoga praha u početku pokusa iznosila je 0,2 kg u dnevnom obroku. Tokom toga se postepeno povećavala, tako da je u završnom dijelu toga dnevna količina iznosila 0,4 kg. Veće količine mliječnoga praha nismo smjeli primijeniti, iako je za to bilo mogućnosti, jer su veći obroci kod tovljenika izazivali proljeve. Radi toga se nismo u potpunosti držali normiranih obroka po metodi MPIZ. Kukuruzne prekrupe davali smo nešto manje a lucerkinog sijena nešto više.

Sastav obroka na 100 kg žive vage tovljenika

Tabela 3

Krmivo	Kg	HJ	%	Prob. bjel. g	%	Omjer
kukuruzna prekrupa	1,44	1,96	70	118	42	
mliječni prah	0,14	0,18	7	32	12	
lucerkinno sijeno	1,44	0,65	23	128	46	
svega:	3,02	2,79	100	278	100	1 : 99,6

Obrok je izbalansiran, obzirom na odnos krmnih jedinica i probavljive bje-lančevine.

Obroci su mijenjani svaki mjesec, na osnovu težine. Na početku tova obrok se sastojao od 3 kg kukuruzne prekrupe i 0,2 kg mliječnoga praha. Tokom toga količina koncentrata se povećavala, tako da je u završetku tova obrok sadržavao 4,5 kg kukuruzne prekrupe i 0,4 kg mlijeka u prahu. Količina lucernina sijena bila je tokom čitavoga pokusa konstantna i iznosila je 4 kg.

Prema tome maks. proizvod. kapacitet nije mogao biti radi pomanjkanja prikladne hrane utvrđen optimalno, nego samo za opisane prilike hranidbe.

Grla su dobivala hranu dva puta dnevno: ujutro i pred večer. Davali smo najprije koncentrat a iza toga sijeno. Napajali smo nakon hranidbe.

Prvi mjesec tova junad je bila smještena u boksove i držana slobodno. Nakon toga premjestili smo ju u drugu staju na vez, gdje je ostala do kraja ispitivanja.

III. REZULTATI ISPITIVANJA

Težina prirasta u tovu

Tabela 4

Pasmina	n	Starost na početku dana	Trajanje tova dana (x)	Težina kg		Prirast kg	
				na početku tova	na svršetku tova	ukupni	dnevni
simentalci	10	210	121	216,8	357,8	141,9	1,18
montafonci	10	190	121	192,6	340,7	148,1	1,22

U tabeli 4 iznijeti su podaci o prosječnim težinama i ostvarenim prirastima u tovu. Iz tabele je vidljivo, da je grupa montafonaca imala veće dnevne priraste od grupe simentalaca (od 40 grama). Razlika u ostvarenim prirastima nije statistički opravdana.

Pravolinijskom regresijom obračunata težina za grupu a) simentalaca bila bi na kraju tova 359,58 kg, a postignut je sa 357,8 kg po grlu, dakle manje za 1,78 kg, a za b) grupu montafonaca 340,22 kg, a postignut je sa 340,7 kg po grlu, razlika iznosi 0,48 kg.

I odatle se vidi da su montafonci imali bolje svojstvo za tov — uz istu hranu.

Postavlja se pitanje kako bi se tov odvijao da su bila na raspoloženju prikladna krmiva obilna bjelančevinama.

Utrošak hrane i hranjivih tvari

Tabela 5

P a s m i n a	Prosječni utrošak hrane po grlu			Utrošeno		Za 1 kg prirasta utrošeno		
	kukuruz	mliječ. prah	sijeno lucerne	HJ kg	prob. bjel. grama	HJ kg	prob. bjel. grama	omjer
simentalci	453,75	48,40	484,00	940,17	93,90	6,62	661	(1 : 99,8)
montafonci	453,75	48,40	484,00	940,17	93,90	6,35	634	(1 : 99,8)

U tabeli 5 iznijet je ukupni utrošak hrane kao i utrošak krmiva za kg prirasta.

Montafonska junad trošila je za kg prirasta 0,27 HJ i 27 grama probavljive bjelančevine manje od simentalke junadi iako je hrana davana u istom hranidbenom omjeru (1 : 99,8).

Razlike u utrošku hrane nisu statistički opravdane uz 5% i 1% nivo signifikantnosti.

ZAKLJUČCI

1. Montafonska junad iz vlastitoga uzgoja u odnosu na simentalčku junad iz nakupa ostvarila je u istim uvjetima smještaja i ishrane za 3,30% veće priraste uz 4,25% manje utroška krmnih jedinica.

2. Razlike između pokusnih grupa u ostvarenim prirastima i utrošku hrane za 1 kg prirasta nisu signifikantne, no moramo imati u vidu da su grupe bile male (10 grla).

3. Montafonska junad kod nas othranjena, sposobna je za intenzivni tov, daje slične efekte kao i junad simentalke pasmine dobavljena nakupom iz krajeva sjeverne Hrvatske (Varaždin, Čakovec).